

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๐ เดือน กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายสวัสดิ์ ลาโพธิ์

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๑๖๕ หมู่ ๕ ตำบลเหนือเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

โทรศัพท์ : ๐๘๙-๘๖๔๗๓๑๒ Facebook : SAWAT LAPHO Line : ๐๘๙-๘๖๔๗๓๑๒

เกิด พ.ศ. ๒๕๐๕

ปัจจุบันอายุ ๖๓ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ปวช.

สถาบันการศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีร้อยเอ็ด

คณะ/สาขาวิชา เกษตรศาสตร์ - การเกษตร

๖. อาชีพปัจจุบัน

☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ คำขาย

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๔๕๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าว

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงเรียนรู้เรื่อง ข้าว

- การลดต้นทุน
- การผลิตข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพ
- การแปรรูปข้าว

เป็นแปลงเรียนรู้สำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้ดูงานให้แก่เกษตรกรในอำเภอบ้านลาด และเกษตรกรที่สนใจในพื้นที่
อื่นๆ รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชน สถาบันการศึกษาต่าง ๆ

๓.

ฐานเรียนรู้ จำนวน ๗ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

- ฐานการเรียนรู้ที่ 1 การตรวจวิเคราะห์ดินและผลิตน้ำหมักชีวภาพ
- ฐานการเรียนรู้ที่ 2 การผลิตข้าว
- ฐานการเรียนรู้ที่ 3 การผลิตสัตว์ การเลี้ยงโคขุน การผลิตอาหารสัตว์
- ฐานการเรียนรู้ที่ 4 โรงสีข้าว และบรรจุภัณฑ์ข้าว
- ฐานการเรียนรู้ที่ 5 เครื่องลดความชื้นข้าวเปลือก
- ฐานการเรียนรู้ที่ 6 ด้านการประมง การเลี้ยงปลา/กบในกระชัง การเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืด
- ฐานการเรียนรู้ที่ 7 ด้านการปศุสัตว์

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 การตรวจวิเคราะห์ดินและผลิตน้ำหมักชีวภาพ

ฐานการเรียนรู้ที่ 2 การผลิตข้าว

ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ การผลิตสัตว์ การเลี้ยงโคขุน การผลิตอาหารสัตว์

ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ โรงสีข้าว และบรรจุภัณฑ์ข้าว

ฐานการเรียนรู้ที่ ๕ เครื่องลดความชื้นข้าวเปลือก

ฐานการเรียนรู้ที่ ๖ ด้านการประมง การเลี้ยงปลา/กบในกระชัง การเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืด

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย
 ๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

การลดต้นทุนการผลิต

- การไถกลบตอซัง
- การใช้ปุ๋ยพืชสด
- ใช้เทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัด

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

- การใช้สารชีวภัณฑ์
- การใช้ปุ๋ยหมัก/น้ำหมัก
- การตัดพันธุ์ปนข้าว

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

- การแปรรูปและบรรจุภัณฑ์ข้าว
- การอบข้าวเปลือก

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้

เทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิต และการผลิตข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพ

การผลิตข้าวคุณภาพ

๑.วัตถุประสงค์

- ๑.๑ เพื่อให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายข้าวได้ในราคาที่สูงขึ้น
- ๑.๒ ตอบสนองความต้องการของตลาดและผู้บริโภค
- ๑.๓ ส่งเสริมสุขภาพของผู้บริโภคด้วยข้าวที่มีคุณภาพดี ปลอดภัย และผ่านกระบวนการผลิตที่ปลอดภัย
- ๑.๔ สนับสนุนการผลิตแบบยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมโดยใช้ระบบการผลิตที่ลดการใช้สารเคมี และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

๒. บุคคลเป้าหมาย

เกษตรกรที่สนใจการผลิตข้าวคุณภาพ ตำบลเมืองทอง และตำบลอื่นๆภายในอำเภอ รวมถึงเกษตรกรภายนอกที่สนใจสามารถมาศึกษาดูงานได้

๓.เนื้อหาและรูปแบบการถ่ายทอด

จัดทำแปลงสาธิตต้นแบบการผลิตข้าวคุณภาพ จำนวน ๒ ไร่ พันธุ์ข้าวที่ปลูก ข้าวดอกมะลิ ๑๐๕

๑) การเตรียมการปลูกข้าว

- การเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าว การเตรียมเมล็ดข้าวพันธุ์ดี โดยใช้เครื่องทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์ ก่อนที่จะนำเมล็ดพันธุ์ข้าวไปปลูกจะทำให้ได้ข้าวเจริญเติบโตดี ประหยัดเมล็ดพันธุ์ข้าว สามารถลดต้นทุนการผลิตได้
- การเตรียมดิน การไถกลบตอซังข้าวที่อยู่ในไร่ภายหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตขณะที่ดินมีความชื้น และปล่อยทิ้งไว้ช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้เกิดกระบวนการย่อยสลายในดิน ซึ่งจะกลายเป็นแหล่งของอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืชแล้วจึงปลูกพืชหลักตาม

๒) การปลูกข้าว

- การทำนาแบบหยอดข้าวแห้งและการปักดำ เพื่อลดต้นทุนในการทำนาไม่ว่าจะเป็นด้านแรงงาน ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว

๓) การดูแลรักษา

- การควบคุมวัชพืช การไถเขตกรรมเพื่อตากดิน และกำจัดวัชพืช

- การจัดการน้ำในนาข้าว

- การใส่ปุ๋ยในนาข้าว การใช้ปุ๋ยคอกและอินทรีย์วัตถุในการปรับปรุงบำรุงดินช่วยลดต้นทุนการผลิต เพราะปุ๋ยคอกเป็นแหล่งธาตุอาหารของพืชที่หาได้ง่ายและราคาถูก การใช้ปุ๋ยคอกมีข้อดี คือ เป็นวัสดุอินทรีย์ที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น มีราคาถูก แต่ก็มีข้อเสีย คือ การนำเอาปุ๋ยคอกใส่ให้กับต้นพืชโดยตรงอาจเป็นอันตรายแก่พืชได้ เนื่องจากความร้อนที่เกิดขึ้นจากการหมักในดินและแรงดันออสโมติก เกิดจากความเข้มข้นของแร่ธาตุทำให้ต้นพืชสูญเสียน้ำทางราก จะใส่ปุ๋ย ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ คือ ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ผสมกับปุ๋ยชีวภาพฟิซีฟิอาร์ ๒ อัตราไม่เกิน ๑,๐๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ครั้งที่ ๒ คือ ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๖-๘-๘ อัตรา ไม่เกิน ๕ กิโลกรัมต่อไร่

- การกำจัดข้าวปน ในระยะการเจริญเติบโต ระยะกล้า ระยะแตกกอ ระยะออกดอก ระยะโน้นรวง และระยะสุกแก่

- การป้องกันกำจัดศัตรูข้าว ใช้การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน เช่น การสำรวจโรคและแมลงในแปลงนาข้าวอยู่เสมอ ไม่ใช่สารเคมี ซึ่งเป็นการรักษาระบบนิเวศวิทยา การผลิตสารชีวภัณฑ์ คือเชื้อราไตรโคเดอร์มาเพื่อป้องกันโรคพืช

๔) การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ใช้เครื่องเกี่ยวนาข้าว ลดค่าใช้จ่ายด้านแรงงาน เพิ่มความสะดวกรวดเร็วทำให้ทันต่อการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่เกิดความเสียหายต่อผลผลิต และทำให้คุณภาพของข้าวดีขึ้น

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

การเข้าร่วมในฐานะประธานศูนย์เรียนรู้คือต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และสามารถประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้แผนปฏิบัติการสามารถยกระดับประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของจังหวัดได้อย่างยั่งยืน

บทบาทหลักในการเข้าร่วม

๑. ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ด้าน ศพก.
๒. จัดทำแนวทางการพัฒนาและแผนการดำเนินงานเครือข่าย ศพก. ระดับจังหวัด
๓. ขับเคลื่อนการดำเนินงานและการให้บริการของเครือข่าย ศพก. ระดับจังหวัด

บทบาทในการเสนอแนะและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑. ผู้นำเสนอความรู้และเทคโนโลยี นำเสนอข้อมูลการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรที่ทันสมัย แนะนำแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตตามหลักวิชาการ เสนอรูปแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น

๒. ผู้ประสานงานระหว่างภาคการศึกษาและเกษตรกร เป็นสะพานเชื่อมระหว่างสถาบันการศึกษาและเกษตรกร ถ่ายทอดองค์ความรู้จากห้องปฏิบัติการสู่แปลงผลิต รวบรวมปัญหาจากภาคสนามเพื่อส่งต่อไปยังหน่วยงานวิจัย

๓. การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ ภายในจังหวัด ประสานงานกับศูนย์เรียนรู้อื่น ๆ ร่วมมือกับสถาบันการศึกษา และเชื่อมโยงกับกลุ่มเกษตรกร

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แบบแผนฯ)

การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. ดำเนินการโดยเกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการ ศพก. และสำนักงานเกษตรอำเภอ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกันวิเคราะห์ ศักยภาพ ศพก. จัดทำแผนและแนวทางการพัฒนา ศพก. ประกอบด้วย

๑. แผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (แผน คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

๒. แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (แผนราย ศพก.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

หลังจากที่กำหนดแนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้แล้วเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้ได้พูดคุยหารือกลไกการทำงาน ว่าใครเป็นคนทำ ทำเรื่องอะไร ทำที่ไหน ทำเมื่อไหร่ระยะเวลาเท่าไร ทำอย่างไร งบประมาณที่จะดำเนินการประมาณเท่าไร โดยมอบหมายให้คณะกรรมการตามความถนัดของแต่ละคนในแต่ละด้าน เพื่อให้ได้งานบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนั้นคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้ยังได้กำหนดหลักเกณฑ์การทำงานไว้ ดังนี้

๑) การเชื่อมโยงกระบวนการทำงาน ศพก.และแปลงใหญ่มีการประชุมคณะกรรมการ ศพก. และ คณะกรรมการแปลงใหญ่ ร่วมกัน ๔ ครั้งต่อปี เพื่อเสนอความเห็น ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการขับเคลื่อนการ ดำเนินงานเครือข่าย ศพก.และแปลงใหญ่ ในพื้นที่อำเภอเมืองร้อยเอ็ด

๒) พิจารณาจัดทำแผนขอรับการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ในส่วนที่ยัง ขาดอยู่ หรือต้องการเพิ่มเติม จากหน่วยงานของภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน

๓) จัดให้คณะกรรมการดูแลรับผิดชอบงานแต่ละด้านตามความถนัด

๔) จัดอบรมเกษตรกรผู้นำจำนวน ๒ ครั้งๆ ละ ๓๐ คน จัดศึกษาดูงาน ๑ ครั้งๆ ละ ๓๐ คนเพื่อ ถ่ายทอดความรู้จากเกษตรกรต้นแบบใน ศพก.สู่เกษตรกรเครือข่าย และเกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร้งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบ ใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

การทำนาถึงแม้จะเป็นอาชีพหลัก แต่ก็ประสบปัญหาในหลายด้าน เช่น ราคาผลผลิตไม่แน่นอน ปุ๋ยเคมี ราคาแพง ค่าแรงสูง ดินเสื่อมคุณภาพ โรคแมลงระบาด ฯลฯ ทำให้ผลผลิตลดลง และต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้น หากเป็นอย่างนี้ต่อไปเรื่อยๆ การทำนาต้องขาดทุนและยึดเป็นอาชีพหลักต่อไปไม่ได้ ดังนั้น จึงมีแนวความคิดว่าหาก จะทำนาต่อไปจะต้องมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงตั้งแต่ขั้นตอนการปลูกจนถึงการจำหน่ายผลผลิต เพื่อให้สามารถลด ต้นทุน เพิ่มผลผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตข้าว โดยอาศัยความรู้จากประสบการณ์ในการทำนามากว่า ๑๐ ปี ประกอบกับความรู้ วิชาการต่างๆ จากการฝึกอบรมโครงการต่างๆของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ได้นำมา ปรับปรุงวิธีการทำนา การประกอบอาชีพทำนาที่ผ่านมา สร้างความความภาคภูมิใจและมั่นใจในอาชีพทำนา เพราะ เชื่อว่าถ้าหากมีการจัดการอย่างเป็นระบบโดยเน้นการลดต้นทุนการผลิต ปรับปรุงวิธีการต่างๆให้เหมาะสม ปฏิบัติ อย่างต่อเนื่อง ทำให้มีรายได้ที่สูงขึ้น มีความมั่นคง เหมือนครอบครัวตนเองที่อาชีพนี้ สามารถเลี้ยงครอบครัว มีเงิน เก็บ จากการที่เป็นคนมุ่งมั่น และพัฒนาปรับปรุงการประกอบอาชีพทำนาของตนเองมาโดยตลอด จึงเป็นตัวอย่างให้

เกษตรกรในชุมชน จึงเป็นที่ตั้ง “ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านข้าว “ เพื่อให้เกษตรกรได้มาเรียนรู้และนำไปปฏิบัติ นอกจากถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรในชุมชนและผู้สนใจแล้ว สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ได้ถ่ายทอดความรู้ต่างๆเกี่ยวกับการทำนาให้กับลูก เพื่อที่จะเป็นมรดกตกทอดพร้อมกับพื้นที่นาต่อไป

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

เวลา แรงงาน ค่าแรง ต้นทุน ปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วคืออุปสรรคในการทำการเกษตร การนำหลักวิชาการและเทคโนโลยี เข้ามาช่วยในการทำการเกษตรจึงมีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง ทำให้ประหยัดเวลา ประหยัดแรงงาน ประหยัดค่าแรง และช่วยลดต้นทุนในการผลิต วางแผนการผลิตได้อย่างแม่นยำ

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การป้องกันศัตรูพืชและโรคพืช มีการใช้ฟิโรโมนสังเคราะห์เพื่อดักจับแมลง การเพิ่มผลผลิต โดยเทคโนโลยีการปรับปรุงพันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่ทนแล้งและทนต่อพื้นที่ดินเค็ม การเพิ่มมูลค่าผลผลิต โดยใช้เทคโนโลยีการแปรรูปและบรรจุภัณฑ์เพื่อสร้างอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น และการจัดการศัตรูพืชแบบบูรณาการ (IPM) มีการควบคุมศัตรูพืชด้วยชีววิธี เป็นต้น

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

การนำ BCG Model มาใช้ใน ศพก. หรือ โมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นเศรษฐกิจทฤษฎีใหม่ที่ผสมผสานการพัฒนา ๓ ด้านหลัก คือ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio-Economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) เพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านสังคมเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม โดยเริ่มจากการใช้พันธุ์ข้าวพันธุ์ดี ,สร้างแบรนด์เป็นของตนเอง ,ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมในการผลิต คือแบรนด์รอยยิ้มชาวนา ผลิตภัณฑ์เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม คือ ผลิตภัณฑ์พันธุ์ข้าวของชุมชนเอง

ในด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน Circular Economy มีวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรนำมาทำปุ๋ยหมัก มีการหมุนเวียนทรัพยากรให้กลับมาใช้ใหม่เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการลดปริมาณของเสียที่เกิดขึ้นให้เหลือน้อยลง อีกทั้งเพื่อลดปัญหามลพิษต่าง ๆ จากการกำจัดของเสีย เช่น ชังข้าว ฟางข้าว แกลบดิบ รำละเอียด รำหยาบ ที่ได้จากการแปรรูป ก่อนเข้าสู่กระบวนการแปรรูปต่าง ๆ นำมาทำปุ๋ยหมัก ไกลบตอซัง ส่วนผสมอาหารสัตว์ เป็นการลดปัญหาเพื่อปลอดภัยการเผา สามารถลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตได้

ส่วนเศรษฐกิจสีเขียว Green Economy ทางศูนย์ไม่มีการใช้สารเคมีในการผลิตจะใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมี เป็นการทำการเกษตรที่สอดคล้องกับระบบนิเวศ ลดการใช้สารเคมีที่มีผลเสียกับสิ่งแวดล้อม กิจกรรมจะมีการสำรวจระบบนิเวศน์ (IPM) ในแปลงนาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องทำให้ลดการพึ่งพาสารเคมี ในการส่งเสริมการเจริญเติบโตของพืช และป้องกันกำจัดศัตรูพืช เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกพืชบำรุงดิน ปุ๋ยพืชสด สารชีวภัณฑ์ เชื้อราไตรโครเดอร์มา เชื้อราบีวเวอเรีย ปุ๋ยหมักชีวภาพ น้ำหมักปลา ฮอร์โมนไข่ จุลินทรีย์หน่อกล้วย จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง หรือปุ๋ยหมัก แพนปุ๋ยเคมี และสารเคมีปราบศัตรูพืช ลดการเกิดปัญหาสารพิษตกค้างในดิน และร่างกาย เป็นต้น

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

ขั้นตอนการผลิตข้าวคุณภาพ

พื้นที่จัดทำแปลงต้นแบบ จำนวน ๒ ไร่ พันธุ์ข้าวที่ปลูก ข้าวดอกมะลิ ๑๐๕

๑) การเตรียมการปลูกข้าว

- การเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าว การเตรียมเมล็ดข้าวพันธุ์ดี โดยใช้เครื่องทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์ ก่อนที่จะนำเมล็ดพันธุ์ข้าวไปปลูกจะทำให้ได้ข้าวเจริญเติบโตดี ประหยัดเมล็ดพันธุ์ข้าว สามารถลดต้นทุนการผลิตได้
- การเตรียมดิน การไถกลบตอซังข้าวที่อยู่ในไร่ภายหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตขณะที่ดินมีความชื้น และปล่อยทิ้งไว้ช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้เกิดกระบวนการย่อยสลายในดิน ซึ่งจะกลายเป็นแหล่งของอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืชแล้วจึงปลูกพืชหลักตาม

๒) การปลูกข้าว

- การทำนาแบบหยอดข้าวแห้งและการปักดำ เพื่อลดต้นทุนในการทำนาไม่ว่าจะเป็นด้านแรงงาน ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว

๓) การดูแลรักษา

- การควบคุมวัชพืช การไถเขตกรรมเพื่อตากดิน และกำจัดวัชพืช
- การจัดการน้ำในนาข้าว
- การใส่ปุ๋ยในนาข้าว การใช้ปุ๋ยคอกและอินทรีย์วัตถุในการปรับปรุงบำรุงดินช่วยลดต้นทุนการผลิต เพราะปุ๋ยคอกเป็นแหล่งธาตุอาหารของพืชที่หาได้ง่ายและราคาถูก การใช้ปุ๋ยคอกมีข้อดี คือ เป็นวัสดุอินทรีย์ที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น มีราคาถูก แต่ก็มีข้อเสีย คือ การนำเอาปุ๋ยคอกใส่ให้กับต้นพืชโดยตรงอาจเป็นอันตรายแก่พืชได้ เนื่องจากความร้อนที่เกิดขึ้นจากการหมักในดินและแรงดันออกซิเจน เกิดจากความเข้มข้นของแร่ธาตุทำให้ต้นพืชสูญเสียธาตุอาหาร จะใส่ปุ๋ย ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ คือ ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ผสมกับปุ๋ยชีวภาพฟิสิกซ์ฟิวร์ ๒ อัตราไม่เกิน ๑,๐๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ครั้งที่ ๒ คือ ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๖-๘-๘ อัตรา ไม่เกิน ๕ กิโลกรัมต่อไร่
- การกำจัดข้าวปน ในระยะการเจริญเติบโต ระยะกล้า ระยะแตกกอ ระยะออกดอก ระยะโน้นรวง และระยะสุกแก่
- การป้องกันกำจัดศัตรูข้าว ใช้การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน เช่น การสำรวจโรคและแมลงแปลงนาข้าวอยู่เสมอ ไม่ใช้สารเคมี ซึ่งเป็นการรักษาระบบนิเวศวิทยา การผลิตสารชีวภัณฑ์ คือเชื้อราไตรโครเดอร์มาเพื่อป้องกันโรคพืช

๔) การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ใช้เครื่องเกี่ยวนวดข้าว ลดค่าใช้จ่ายด้านแรงงาน เพิ่มความสะดวกรวดเร็วทำให้ทันต่อการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่เกิดความเสียหายต่อผลผลิต และทำให้คุณภาพของข้าวดีขึ้น

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าวหอมมะลิ พื้นที่ปลูก จำนวน ๕๑ ไร่ (ไร่-งาน-วา)

๑.๒)พื้นที่ปลูกจำนวน.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๓)พื้นที่ปลูกจำนวน.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑)ปลา.....จำนวน.....๑.....บ่อ.....(หน่วย.....)

๒.๒)กบ.....จำนวน.....๒.....บ่อ.....(หน่วย.....)

- ๒.๓) จำนวน.....(หน่วย.....)
- ๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๓.....ชนิด ประกอบด้วย
- ๓.๑)โคขุน.....จำนวน.....๑๘.....(ตัว)
- ๓.๒)โคต้นน้ำ.....จำนวน.....๑๕.....(ตัว)
- ๓.๓)โคแม่พันธุ์.....จำนวน.....๑๕.....(ตัว)
- ๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย
- ๔.๑)ผักสวนครัว.....จำนวน.....๑ งาน.....(หน่วย.....)
- ๔.๒)จำนวน.....(หน่วย.....)
- ๔.๓)จำนวน.....(หน่วย.....)
- ๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)
- ๑) สินค้า ข้าว มีต้นทุนการผลิต ดังนี้
- ๑.๑) ค่าแรงงานกำจัดวัชพืช เป็นเงิน ๓๐๐ บาท/ไร่
- ๑.๒) ค่าเมล็ดพันธุ์ เป็นเงิน ๒๕๐ บาท/ไร่
- ๑.๓) ค่าเตรียมดิน เป็นเงิน ๘๐๐ บาท/ไร่
- ๑.๔) ค่าปุ๋ยคอก เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท/ไร่
- ๑.๕) ค่ารถเกี่ยว เป็นเงิน ๖๐๐ บาท/ไร่
- ๑.๖) ค่าใช้จ่ายในการกำจัดวัชพืช เป็นเงิน ๖๐ บาท/ไร่
- รวมต้นทุนการผลิต ๓,๐๑๐ บาท/ไร่
- รายได้ ๑๐,๐๘๐ บาท/ไร่
- ๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรายแบบ มีดังนี้
- ๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)
- ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ผักสวนครัว
- เฉลี่ยรายได้วันละ ๓๐๐ - ๔๐๐ บาท/วัน
- ๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)
- ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ปลา
- เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๕๐๐ - ๑,๐๐๐ บาท/สัปดาห์
- ๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)
- ได้จากอะไรบ้าง ระบุ มูลโคขุน
- เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท/เดือน
- ๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)
- ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าวสารบรรจุถุง, เมล็ดพันธุ์ข้าว ขวดดอกมะลิ ๑๐๕ , กข ๖
- เฉลี่ยรายได้ปีละ ๕๐๐,๐๐๐ - ๖๐๐,๐๐๐ บาท/ปี
- ๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)
- ในส่วนประโยชน์ที่เกิดกับตนเองในด้านเศรษฐกิจผลผลิตเพิ่มขึ้น ในด้านความรู้ ได้เทคโนโลยีใหม่ ทักษะการจัดการสมัยใหม่ ด้านสังคม ยกระดับสถานะเป็นเกษตรกรรายแบบ เป็นศูนย์เรียนรู้ในด้านต่างๆ และด้านรายได้เพิ่ม จากการจำหน่ายสินค้า ให้คำปรึกษา และเป็นวิทยากร
- ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสาธิต การได้เห็นผลการปฏิบัติงานจริง ลดความเสี่ยงในการลงทุน สร้างเครือข่ายการเรียนรู้และการตลาด

ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนด้านเศรษฐกิจ สามารถสร้างงาน อุตสาหกรรมต่อเนื่อง รายได้ชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อม ลดมลพิษ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านสังคม เป็นแหล่งเรียนรู้ การสืบทอดภูมิปัญญา คุณภาพชีวิตดีขึ้น ด้านความยั่งยืน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้นแบบการพัฒนา

ผลตอบแทนการลงทุน ศูนย์เรียนรู้ไม่เพียงแต่คืนทุน แต่ยังสร้างรายได้ใหม่จากการขายความรู้และเทคโนโลยี ผลกระทบเชิงบวกสามารถสร้างวงจรการพัฒนาที่ยั่งยืน เริ่มจากเกษตรกรรายเดียว ขยายสู่ชุมชนและสังคม การสร้างโอกาสเป็นการเปิดโอกาสให้เกษตรกรรุ่นใหม่และผู้สนใจเข้าสู่ภาคเกษตร ศูนย์เรียนรู้เป็นกลไกสำคัญในการยกระดับภาคเกษตรของประเทศ สร้างประโยชน์ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวอย่างยั่งยืน

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

ใช้แอปพลิเคชันวิเคราะห์ดินเพื่อใส่ปุ๋ยตามความต้องการจริง ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ผลิตปุ๋ยชีวภาพจากเศษใบไม้และมูลโค ระบบผลิตปุ๋ยชีวภาพและปุ๋ยหมักในฟาร์ม การควบคุมศัตรูพืชด้วยชีววิธี การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ผลกระทบเชิงบวกที่เกิดขึ้นจริง การฟื้นฟูระบบนิเวศ การสร้างความหลากหลายทางชีวภาพ ดินในแปลงมีปริมาณธาตุอาหารเพิ่มขึ้น

เทคโนโลยีเหล่านี้ไม่เพียงช่วยเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่ยังสร้างชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม สร้างรายได้ให้กับชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับการพัฒนาการเกษตรในอนาคต และยังรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่สำหรับคนรุ่นต่อไป

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

ในด้านประโยชน์ที่เกิดจากกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรดิน การปรับปรุงคุณภาพดิน เพิ่มอินทรีย์วัตถุในดินจากการใช้ปุ๋ยหมักและปุ๋ยน้ำหมักทำให้ดินมีความร่วนซุยและอุ้มน้ำได้ดีขึ้น ลดการใช้ปุ๋ยเคมีซึ่งทำให้ดินเปรี้ยวจัดและเสื่อมโทรม เพิ่มจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ในดินสร้างสมดุลทางชีวภาพใต้ดิน การปลูกพืชคลุมดินช่วยป้องกันการชะล้างหน้าดิน ลดการกัดเซาะ การรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน ไม่เผาตอซังข้าวช่วยรักษาสารอินทรีย์ในดิน ลดการปลดปล่อยของดินจากการใช้เครื่องจักรหนัก ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ สระเก็บน้ำช่วยป้องกันน้ำท่วมและเป็นแหล่งน้ำสำรอง การป้องกันการปนเปื้อนของแหล่งน้ำ ลดการใช้สารเคมีเกษตรช่วยป้องกันการปนเปื้อนน้ำใต้ดิน การสร้างแนวป้องกันชีวภาพริมแหล่งน้ำช่วยกรองสารพิษ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การสร้างระบบนิเวศที่สมดุล การรักษาพืชพื้นเมืองช่วยอนุรักษ์พันธุกรรมพืช การสร้างแหล่งอาหารและที่หลบภัย กบ แมลงที่มีประโยชน์ ระบบเกษตรผสมผสานช่วยลดความเสี่ยงจากการระบาดของศัตรูพืช ประโยชน์ด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ ต้นไม้และพืชผลในระบบเกษตรผสมผสานชั้น Co๒ จากอากาศ การไม่เผาตอซังข้าวช่วยลดการปล่อย Co๒ สู่ชั้นบรรยากาศ ดินที่มีอินทรีย์วัตถุสูงช่วยกักเก็บคาร์บอนไว้ในดิน ประโยชน์ด้านการสร้างความมั่นคงทางอาหาร การผลิตพืชอาหารที่ปลอดภัย ผลผลิตจากเกษตรอินทรีย์ปลอดจากสารเคมีตกค้าง ประโยชน์เหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ศพก. มีบทบาทสำคัญในการสร้างแบบอย่างการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งนำไปสู่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนและการพัฒนาที่สมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

- เน้นการทำนาแบบลดต้นทุน การทำนาหว่านและนาหยอด ส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ และการใช้พันธุ์ข้าวจากแหล่งที่เชื่อถือได้ มีการเตรียมดินมีการไถพรวนเพื่อกำจัดวัชพืช มีการสุ่มสำรวจศัตรูพืชในแปลงพยากรณ์ การระบาดของศัตรูข้าวการตัดต้นข้าว การตัดพันธุ์ปนข้าว

- มีการเก็บตัวอย่างดินวิเคราะห์เพื่อให้ทราบปริมาณปุ๋ยที่ต้องใช้ และใช้เทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัดเพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตต่อไร่ที่สูงขึ้น การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ รวมถึงการผลิตน้ำหมักชีวภาพ และหลังการเก็บเกี่ยวมีการไถกลบตอซังและเกษตรกรจะหว่านพันธุ์ถั่วพราง และปอเทือง เพื่อเป็นปุ๋ยพืชสด

- เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้ที่สนใจการเลี้ยงสัตว์หลายชนิด เช่น โคขุน สุกร ไก่พื้นเมือง รวมถึงการเลี้ยงปลาในบ่อธรรมชาติ เลี้ยงกบ การปลูกหญ้าอาหารสัตว์ และการผสมเทียมโค เป็น ๑ กิจกรรมที่อบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรที่สนใจเข้ามาศึกษา

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

๑) การให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่เกษตรกรผู้สนใจผ่านทางเอกสาร

๒) เป็นแหล่งศึกษาดูงานของกลุ่มเกษตรกรหน่วยงานราชการ และเอกชน ในเรื่องของการผลิตข้าวอินทรีย์ และแปรรูปข้าวเพื่อการส่งออก

๓) เป็นแหล่งหรือสถานที่อบรมเกษตรกรของหน่วยงานราชการ หรือรวมกลุ่มเกษตรกรต่างๆ

๔) เป็นศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

๕) เป็นศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน

๖) เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้ที่สนใจ ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

๗) เป็นวิทยากรด้านการเกษตร ของศพก.

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

สำหรับกรณีที่มีสมาชิกของศูนย์เรียนรู้หรือเกษตรกรทั่วไปมีปัญหาทางด้านการเกษตร และมาปรึกษาคณะกรรมการและทีมชุดปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์และให้คำแนะนำ ก็จะช่วยกันแก้ไขปัญหา หากไม่สามารถดำเนินการได้จะประสานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น เรื่องพืชก็จะประสานกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร เรื่องดินก็จะประสานกับเจ้าหน้าที่ของ กรมพัฒนาที่ดิน เรื่องปลาก็จะประสานกับเจ้าหน้าที่ของ กรมประมง และเรื่องของสัตว์เลี้ยงก็จะประสานกับเจ้าหน้าที่จาก กรมปศุสัตว์ เป็นต้น

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

การให้บริการข้อมูลข่าวสาร ข้อมูลการตลาด ราคาสินค้าเกษตรรายวัน แนวโน้มตลาด ความต้องการของผู้บริโภค ข้อมูลอากาศ พยากรณ์อากาศ ค่าเตือนภัยพิบัติ คำแนะนำการจัดการตามสภาพอากาศ ข้อมูลนโยบายมาตรการสนับสนุนรัฐบาล โครงการช่วยเหลือเกษตรกร การขึ้นทะเบียน ข้อมูลเทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ เครื่องจักรกลการเกษตร แอปพลิเคชันเกษตร เป็นต้น การให้บริการด้านวิชาการเกษตร คำแนะนำทางเทคนิค การปลูก การดูแล การป้องกันโรคแมลง การเก็บเกี่ยว การแปรรูป การวิเคราะห์ดินและน้ำ ตรวจสอบคุณภาพดิน ระบบน้ำ แนะนำการปรับปรุง การวางแผนการผลิต เลือกพันธุ์ที่เหมาะสม จัดตารางการผลิต การหมุนเวียนพืช การคำนวณต้นทุน วิเคราะห์ความคุ้มค่าการลงทุน การประเมินผลตอบแทน เป้าหมายคือสร้างศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารและความรู้เกษตรที่เข้าถึงได้ง่าย ทันสมัย และตอบสนองความต้องการของเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอย่างแท้จริง

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่น่าองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่น่าองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกรโดย

๑. การปรับใช้แบบค่อยเป็นค่อยไปเริ่มจากการทดลองในแปลงเล็ก ๆ ก่อนโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทของตนเอง มีการปรับปรุงแบบต่อเนื่องจากการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ

๒. การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรในชุมชน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างเกษตรกร ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่น่าองค์ความรู้ไปปฏิบัติ ๑. ผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจ ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น ๒๐-๔๐ % โดยเฉลี่ย ต้นทุนการผลิตลดลง ๑๕-๒๕ % รายได้ของเกษตรกรเพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืน คุณภาพผลผลิตดีขึ้น ได้ราคาสูงกว่าเดิม ๒. ผลลัพธ์ทางสิ่งแวดล้อม การใช้ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลงลดลง ดินมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น ระบบนิเวศในพื้นที่การเกษตรดีขึ้น การจัดการน้ำมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๓. ผลลัพธ์ทางสังคม เกษตรกรมีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้น ความเชื่อมั่นในการทำการเกษตรสูงขึ้น การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนเยาวชนมีความสนใจกลับมาทำการเกษตรมากขึ้น

๔. ผลลัพธ์ด้านนวัตกรรม เกษตรกรสามารถพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ได้ด้วยตนเอง การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ การสร้างสรรค์วิธีการใหม่ที่เหมาะสมกับพื้นที่ ปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญ

๑. การสร้างความเชื่อมั่น การสาธิตผลลัพธ์ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม การมีเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ ๒. การปรับองค์ความรู้ให้เหมาะสม คำนึงถึงบริบทพื้นที่และทรัพยากรที่มีอยู่ การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ๓. การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง การติดตามและให้คำปรึกษาหลังการอบรม การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติ การขยายผลองค์ความรู้ที่ประสบความสำเร็จต้องใช้วิธีการหลากหลายแบบผสมผสาน และต้องมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกษตรกรสามารถพัฒนาการผลิตได้อย่างยั่งยืน

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

มีการติดต่อประสานงานขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้มาสนับสนุนวิชาการและปัจจัยทางการเกษตร โดยอาศัยความมีมนุษยสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน บทบาทของคณะกรรมการต่างๆ ที่แต่งตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศพก. ได้ให้ความร่วมมือและบูรณาการการทำงานเป็นอย่างดีทุกหน่วยงาน ในการดำเนินงานขับเคลื่อน ศพก.ตั้งแต่วิเคราะห์ศักยภาพของ ศพก.กำหนดแนวทางการพัฒนาและแผนการดำเนินงาน รวมทั้งการให้บริการต่างๆของ ศพก. ซึ่งแต่ละหน่วยงานจะมีการบูรณาการการทำงานที่แตกต่างกันไปตามแต่ละบทบาทและภารกิจของหน่วยงานนั้นๆ ซึ่งนอกจากคณะกรรมการดังกล่าวแล้วยังมีหน่วยงานจากภายนอก ที่ไม่ใช่หน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เข้ามาร่วมบูรณาการการทำงานและให้ความรู้ภายใน ศพก. อีกด้วย เช่น กระทรวงพาณิชย์ และการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) เป็นต้น ซึ่งผลสำเร็จจากการบูรณาการการทำงานร่วมกันของคณะกรรมการต่างๆและหน่วยงานภาคี ส่งผลให้ ศพก. มีการขับเคลื่อนการดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องมีความเข้มแข็งและเห็นผลเป็นรูปธรรมสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในพื้นที่ได้

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

บทบาทในการเป็นประธานมีความสำคัญอย่างมากในการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรกรรมในพื้นที่ โดยมีบทบาทและหน้าที่หลักดังนี้

๑. บทบาทด้านภาวะผู้นำและการกำหนดทิศทางการดำเนินงาน การกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ กำหนดทิศทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ สร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเพื่อการพัฒนาเกษตรกรรมในพื้นที่ กำหนดแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานระยะสั้น กลาง และยาว การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

เป็นแรงบันดาลใจให้กับเกษตรกรในการพัฒนาตนเองและการผลิต สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นผู้นำความคิดในการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้

๒. บทบาทด้านการบริหารจัดการองค์กร การบริหารคณะกรรมการและทีมงาน เป็นประธานในการประชุมคณะกรรมการและกำหนดวาระการประชุม ประสานงานระหว่างสมาชิกคณะกรรมการให้เกิดความร่วมมือ มอบหมายงานและติดตามผลการดำเนินงานของทีมงาน

๓. บทบาทด้านการพัฒนาเกษตรกรและชุมชน การส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ กำหนดทิศทางการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเกษตรกร ส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สนับสนุนการนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติใช้ในการผลิตจริง การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือสร้างและรักษาเครือข่ายความร่วมมือกับเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรด้วยกัน

๔. บทบาทด้านการประสานงานและการสื่อสาร การประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ ประสานงานกับกรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขอความร่วมมือและสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ การสื่อสารกับเกษตรกรและชุมชน เป็นตัวแทนในการสื่อสารกับเกษตรกรและชุมชน สร้างช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากเกษตรกร

๕. บทบาทด้านการสร้างความยั่งยืน การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการบริหารจัดการ สร้างผู้นำเกษตรกรรุ่นใหม่ในชุมชน ส่งเสริมการพึ่งพาตนเองของชุมชนการดูแลสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

๖. บทบาทด้านการสร้างนวัตกรรม การส่งเสริมนวัตกรรมการเกษตร สนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมจากเกษตรกร ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเกษตร เชื่อมโยงกับหน่วยงานวิจัยและพัฒนา การสร้างสรรค์และพัฒนา ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหา สนับสนุนการทดลองและการพัฒนาแบบใหม่ สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้และการพัฒนา

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

- ได้รับการจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศพก.ระดับอำเภอ
- เป็นศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
- ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน
- เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้ที่สนใจ ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

จากจุดเริ่มต้นเป็นเกษตรกรผู้ทำนา ปัจจุบัน มีสินค้าหลากหลาย มีรายได้ทุกวัน มีองค์ความรู้ที่ได้รับการเติมเต็มตลอดเวลา รู้จักเครือข่ายด้านต่างๆที่เป็นประโยชน์กับตัวเองและยังสามารถถ่ายทอดไปสู่บุคคลอื่นได้ และได้เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาทางด้านการเกษตรร่วมกับหน่วยงานราชการต่างๆ และชุมชน ซึ่งถือเป็นความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- รองประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัด

ร้อยเอ็ด

- ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอเมืองร้อยเอ็ด
- เคยดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองทอง
- ประธานวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์หมู่ ๕ บ้านสงเปลือย หมู่ ๕ ตำบลเมืองทอง

- ประธานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลเมืองทอง
- ประธานศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนตำบลเมืองทอง
- เป็นอาสาสมัครฝนหลวง กรมฝนหลวงและการบินเกษตร
- เป็นครูบัญชีอาสา หรืออาสาสมัครเกษตรด้านบัญชี กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
- เป็นเศรษฐกิจการเกษตรอาสา (ศกอ.) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
- เป็นอาสาสมัครกรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
- เป็นชวานาอาสา กรมการข้าว
- คณะกรรมการศึกษาโรงเรียนบ้านสงเปลือย
- ผู้นำไม่เป็นทางการ
- ร่วมงานการทำประโยชน์ส่วนรวมร่วมกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้านและวัดทุกครั้ง
- กิจกรรมศูนย์ ศพก.มีฐานเรียนรู้ที่สามารถเป็นจุดเรียนรู้ของเกษตรกรที่มาศึกษาดูงานได้
- ศูนย์เศรษฐกิจพอเพียง ของหน่วยงานศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองร้อยเอ็ด
- สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ทุกเรื่องตามฐานเรียนรู้ที่ ศพก.เมืองทอง
- มีความสามารถสื่อสารประชาสัมพันธ์ตัวเองและในกิจกรรมของกลุ่มได้เป็นอย่างดี
- สามารถใช้เครื่องมือสื่อสารได้
- เป็นผู้มีความบุคลิกภาพที่ดี มีความเชื่อถือของคนในชุมชน
- ชาวบ้านมีความเชื่อถือ มีจริยธรรมในการทำงานและประกอบอาชีพ

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

นายสวัสดิ์ ลาโพธิ์ ยังได้ร่วมเป็นคณะกรรมการศึกษาโรงเรียนบ้านสงเปลือยผู้นำทางศาสนาเป็นไวยาวัจกรวัดบ้านสงเปลือย หมู่ที่ ๕ ตำบลเมืองทองคณะกรรมการหมู่บ้าน หมู่ที่ ๕ ตำบลเมืองทอง และร่วมงานต่างๆในหมู่บ้านและตำบลเมืองทอง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

ปัจจุบันก็ยังคงทำคุณประโยชน์ให้กับชาวบ้าน เพื่อพัฒนาและสืบทอดวัฒนธรรมที่มีมาแต่โบราณให้คงอยู่ โดยจะเน้นการร่วมมือระหว่าง ยุวชน เยาวชน และคนวัยกลางคนภายในหมู่บ้าน เพื่อจะได้รู้ถึงวัฒนธรรม ที่เคยปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“ความสำเร็จไม่มีทางเดินมาหาคุณเองได้

คุณต้องหาทางเดินไปหาความสำเร็จเอง”

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

การดำเนินงานถอดบทเรียน

๑. ตั้งทีมถอดบทเรียน (เกษตรอำเภอ,เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน ศพก.,นวส.ผู้รับผิดชอบตำบล,เจ้าของศูนย์)

๒. ประชุมวางแผนการดำเนินงาน

๓. ส่งแผนการถอดบทเรียนให้กรมส่งเสริมการเกษตร

๔. ลงพื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูลการถอดบทเรียนโดยมีการแบ่งหน้าที่ทีมถอดบทเรียนสอบประเด็นแต่ละหัวข้อให้ครอบคลุมทุกประเด็น ๓ ครั้ง

๕. ตรวจสอบข้อมูลตามหลักวิชาการ

๖. คัดข้อมูลให้เกษตรกรกร ให้เกษตรกรตรวจสอบความถูกต้องก่อนจัดทำรายงาน

๗. จัดทำรายงานผลการถอดบทเรียน
๘. เผยแพร่การถอดบทเรียน
๙. ส่งรายงานผลการถอดบทเรียนให้กรมส่งเสริมการเกษตร

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

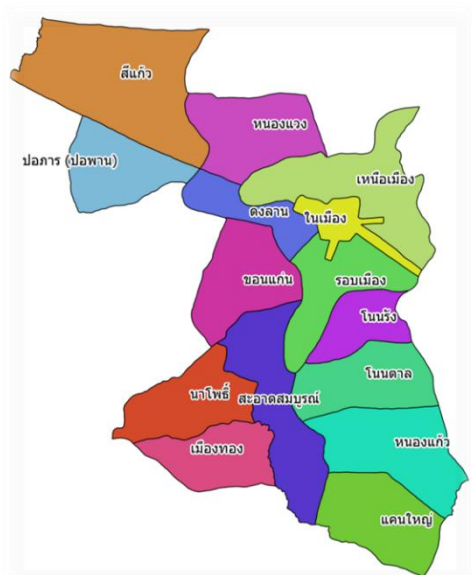
อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการถอดบทเรียน

๑. อุปกรณ์บันทึกเสียง ใช้สมาร์ตโฟนในการบันทึกเสียงและจัดเก็บรูปภาพกิจกรรม สภาพแวดล้อม แปลงเรียนรู้ และฐานเรียนรู้ต่าง ๆ
๒. บันทึกการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม
๓. อุปกรณ์คอมพิวเตอร์สำนักงาน และโน้ตบุ๊กส่วนตัว สำหรับการบันทึกข้อมูลที่ได้จัดเก็บรวบรวม
๔. เครื่องเขียนและเอกสาร เอกสารคำชี้แจงแนวทางการถอดบทเรียน ศพก. ปากกาเมจิก ปากกา/ดินสอ สมุดจดบันทึก และแบบฟอร์มสำหรับจัดเก็บข้อมูล
๕. รูปเล่มประกวดศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

เกษตรกรต้นแบบมีเวลาค่อนข้างจำกัดในการให้ข้อมูลเนื่องจากมีภาระงานมาก ข้อเสนอแนะควรกำหนดตารางเวลาที่ชัดเจนและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน พร้อมแจ้งให้เกษตรกรต้นแบบทราบล่วงหน้า นัดหมายล่วงหน้าก่อนลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลตามแผน

- ***หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ
๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องใน
การดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

